

HRVATSKI ŠKOLSKI MUZEJ

Kristina Gverić

Hrvatski školski muzej, Zagreb

UDK 069.016(497.521.2)

Primljeno: 30. 1. 2019.

Prihvaćeno: 15. 4. 2019.

Stručni članak

DOKUMENTIRANJE IZLOŽBENE DJELATNOSTI HRVATSKOGA ŠKOLSKOG MUZEJA OD 1901. DO 2014. GODINE¹

Sažetak

Sekundarna dokumentacija u Hrvatskom školskom muzeju vodi se u modulu za obradu S++ (Link 2). Modul S++ dobra je dopuna modula za vođenje primarne dokumentacije M++. Rad u bazama odvija se zasebno, programi su međusobno neovisni jedan o drugome, ali omogućeno je stvaranje poveznice među njima. Hrvatski školski muzej radom u ovim programima stvorio je prostor za povezivanje vlastite primarne i sekundarne dokumentacije. U radu se donose primjeri i načini obrade dokumentacije o izložbenoj djelatnosti Muzeja tijekom povijesti. Zanimljivi sadržaji ove dokumentacijske zbirke pružaju nam iz naizgled uske perspektive uvid u širu sliku – u društvene prilike i stručne dosege pojedinoga razdoblja od prvoga zapisa o izložbi 1925. godine do današnjih dana.

Ključne riječi: *Hrvatski školski muzej (Zagreb)
dokumentacija muzeja, izložbena djelatnost, 1901. – 2014.*

---

¹ Radom su obuhvaćene povremene tematske izložbe koje su dokumentirane u spomenutom razdoblju.

1. Uvod

U Zakonu o muzejima (2018) u čl. 1. stoji da je **muzejska djelatnost** od interesa za Republiku Hrvatsku, a što točno muzejska djelatnost podrazumijeva pronalazimo u tekstu čl. 3.: “muzejska djelatnost obuhvaća poslove nabave muzejske građe, istraživanja, stručne i znanstvene obrade te njezine sistematizacije u zbirke, zatim trajne zaštite muzejske građe, muzejske dokumentacije i baštinskih lokaliteta i nalazišta u svrhu osiguranja dostupnosti, obrazovanja, tumačenja i predstavljanja javnosti muzejske građe kao kulturnoga materijalnog i nematerijalnog dobra te dijelova prirode.” U ovom radu bavit ćemo se dijelom muzejske djelatnosti koji se odnosi na trajno zaštićivanje muzejske dokumentacije, u ovom slučaju **dokumentacijske zbirke o izložbama**.

Pravilnikom o sadržaju i načinu vođenja muzejske dokumentacije o muzejskoj građi (2002) određeno je da su muzeji dužni voditi **primarnu** (*inventarna knjiga i katalog muzejskih predmeta, knjiga ulaska i izlaska, knjiga pohrane muzejskih predmeta te zapisnik o reviziji muzejske građe*), **sekundarnu** (*audiovizualni fondovi, hemeroteka, evidencija o izložbama, o konzervatorsko-restauratorskim postupcima, o pedagoškoj djelatnosti, evidencija o stručnom i znanstvenom radu, o izdavačkoj djelatnosti, o marketingu i odnosima s javnošću, evidencija o osnivanju i povijesti muzeja*) i **tercijarnu** dokumentaciju (*raznovrsna pomagala nastala iz fondova primarne i sekundarne dokumentacije*). Pravilnikom je određen i način vođenja muzejske dokumentacije. U ovom radu pobliže će se opisati primjena Pravilnika u radu Hrvatskoga školskog muzeja (HŠM), posebice rad u sekundarnoj dokumentaciji, u evidenciji o izložbama.

Od osnutka 1901. HŠM je organizirao i predstavio više od 400 izložaba održanih u Muzeju te oko 80 pokretnih izložaba. Pokretnim izložbama ostvario je gostovanja te predstavio svoju djelatnost diljem Hrvatske, ali i u bližem susjedstvu. Hrvatski školski muzej jedini je specijalizirani muzej za povijest školstva i pedagogije te je izložbenom djelatnošću tijekom 113 godina popratio sva važna događanja vezana uz tu tematiku. Iako Muzej sve do 2016. nije imao zaposlenog dokumentarista, njegovi vrijedni djelatnici vodili su evidenciju i dokumentirali čitavu izložbenu djelatnost. Od 2009. ukupna izložbena djelatnost HŠM-a dokumentirana je i inventarizirana u program S++.

2. O Hrvatskom školskom muzeju

2.1. Opće informacije

Hrvatski školski muzej osnovan je 19. kolovoza 1901. na inicijativu Hrvatskoga pedagojsko-književnog zbora, koji je od svojega osnutka 1871. počeo prikupljati građu za zbirke budućega Muzeja. U sastavu Muzeja je i Pedagoška knjižnica Davorina Trstenjaka, osnovana 1877., koja danas čuva više od 40 000 svezaka. Obilježavajući Svjetski dan učitelja, 5. listopada 2000. Muzej je otvorio svoj stalni postav, kojim je javnosti u devet cjelina predstavio presjek fundusa koji se čuva u muzejskim zbirkama. Posebnu pozornost Muzej pridaje muzejskoj pedagogiji te brojnim izložbama i aktivnostima upoznaje javnost, osobito djecu i mlade, s poviješću hrvatskoga školstva i pedagogije, tim vrijednim dijelom hrvatske kulturne baštine.

2.2.   *Ustrojbene jedinice Hrvatskoga školskog muzeja*

Prema Statutu od 27. prosinca 2018., Hrvatski školski muzej ima sljedeće ustrojbene jedinice (čl. 14.):

- “1.   OPĆI ODJEL – u ovoj se ustrojbenoj jedinici obavljaju poslovi vezani za organizaciju rada Muzeja, za donošenje planskih dokumenata i programa rada i razvoja Muzeja, financijsko-računovodstveni i knjigovodstveni poslovi, administrativni, kadrovski i pravni poslovi, poslovi marketinga i promidžbe, poslovi vezani uz odnose s javnošću i sredstva javnog komuniciranja, tehnički poslovi i drugi poslovi koji proizlaze iz zakonskih propisa.
2.   STRUČNI ODJEL – ova se ustrojbeni jedinica sastoji od šest stručnih jedinica u kojima se obavljaju poslovi vezano za:
  - (A)   muzejske zbirke, i to: Zbirku nastavnih sredstava i pomagala, Zbirku školske opreme i predmeta, Zbirku radova učenika i nastavnika, Zbirku udžbenika i priručnika, Zbirku učeničkih i školskih listova, Zbirku školskih izvješća, Zbirku propisa i službenih publikacija u odgoju i obrazovanju, Zbirku fotografija, Zbirku razglednica i slikovnog tiska te Zbirku igračaka – kojima se sustavno prikuplja, evidentira, obrađuje, čuva, zaštićuje, izlaže i publicira te daje na korištenje muzejska građa iz fundusa Muzeja;
  - (B)   Arhivsku zbirku – u kojoj se prikuplja, obrađuje, čuva, zaštićuje, izlaže, publicira i omogućava korištenje arhivskog gradiva;
  - (C)   Pedagošku knjižnicu – u kojoj se prikuplja, obrađuje, čuva, zaštićuje, izlaže, publicira i omogućava korištenje knjižnične građe;
  - (D)   muzejsku dokumentaciju – kojom se organizira i uspostavlja sadržaj i način vođenja muzejske dokumentacije o muzejskoj građi i muzejskoj djelatnosti te omogućava njihovo korištenje;
  - (E)   pedagošku djelatnost Muzeja – kojoj je svrha osmišljavanje i organiziranje pedagoških programa i grupnih posjeta Muzeju te programa za slobodno vrijeme djece i mladeži;
  - (F)   zaštitu i restauraciju – kojima je svrha obavljanje poslova održavanja, preventivne zaštite, konzerviranja i restauriranja građe iz fundusa Muzeja.”

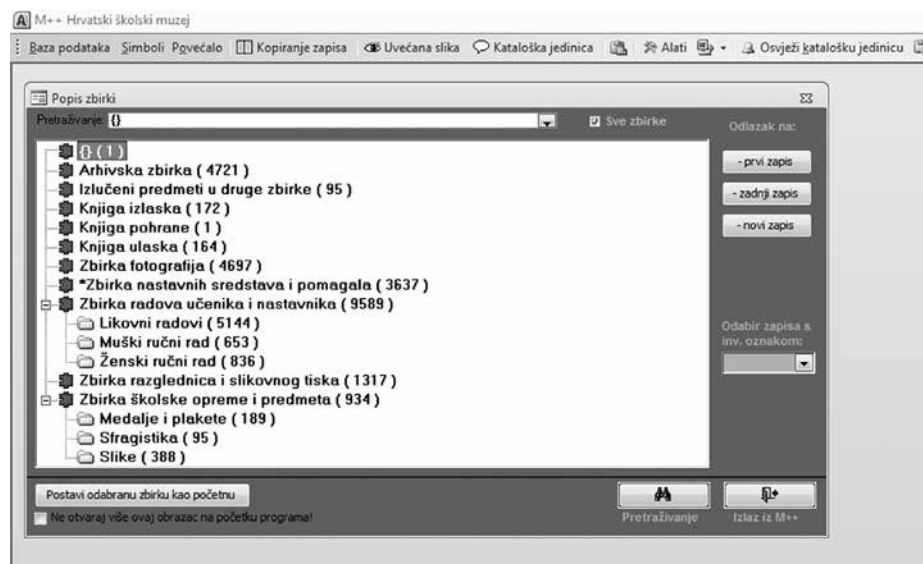
3.   *Vođenje muzejske dokumentacije u Hrvatskom školskom muzeju*

3.1.   *Dvadeset i prvo stoljeće u Hrvatskom školskom muzeju*

Hrvatski školski muzej od stručnih djelatnika danas ima zaposlena četiri kustosa, muzejskoga pedagoga, arhivista, knjižničara, voditelja marketinga i dokumentarista. Sve do 2016. nije imao zaposlenog dokumentarista te je rad vezan uz muzejsku dokumentaciju bio podijeljen na ostale stručne djelatnike. Takav način podjele rada imao je pozitivne, ali i negativne strane. Pozitivno je bilo to što su djelatnici koji su izravno bili uključeni u određeni dio aktivnosti Muzeja vodili evidenciju, dokumentaciju o svojem radu, primjerice muzejski pedagog o pedagoškoj djelatnosti Muzeja. Negativno je što je

takva podjela rada uvjetovala da se djelatnici bave poslom za koji nisu obučeni, koji nije prioritet radnoga mjesta na kojem se nalaze te što je dokumentacija bila rascjepkana, a samim time rad na njoj nije bio kontinuiran, povezan i konkretan koliko je mogao biti. Unatoč tome, Muzej se može pohvaliti visokim stupnjem obrađenosti građe.

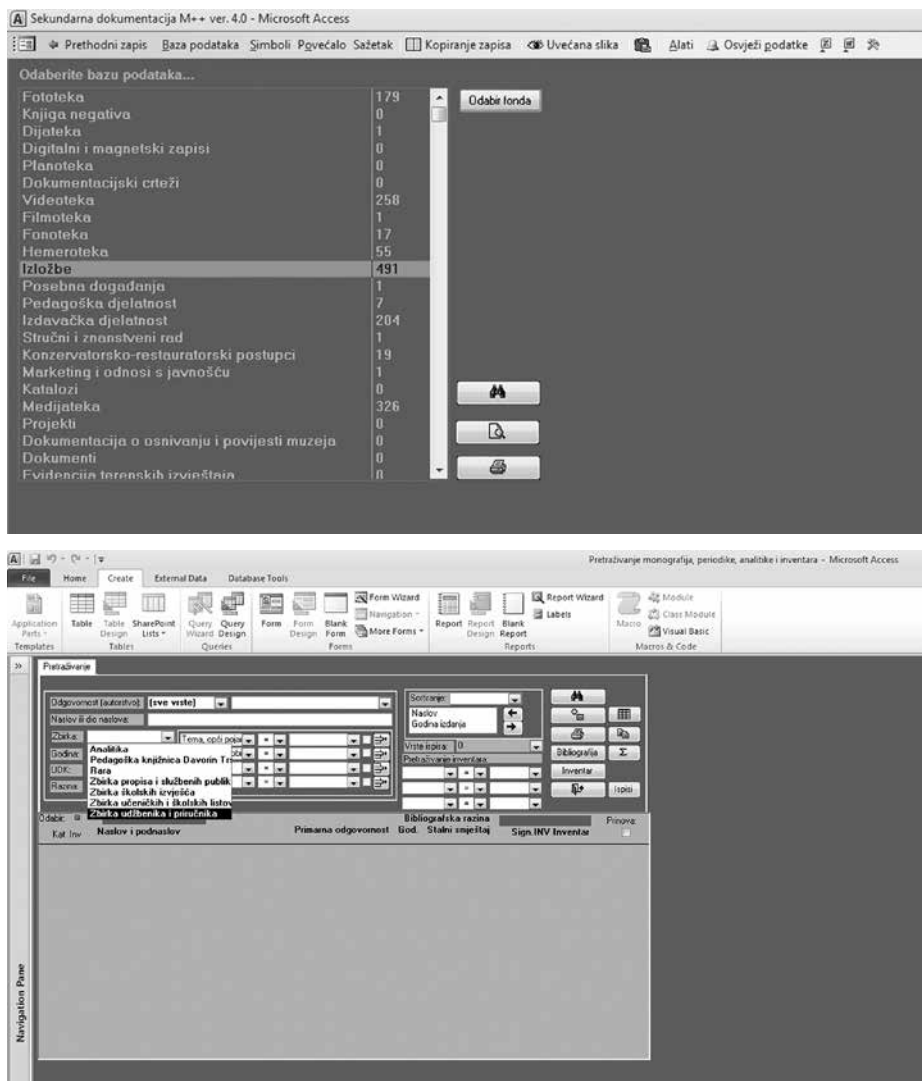
Primarna dokumentacija u HŠM-u vodi se od 2000. u relacijskoj bazi podataka za inventarizaciju muzejskih zbirki, u modulu za obradu M++ (Link 2). Rad u tom modulu u Muzeju obavljaju kustosi, voditelji pojedinih zbirki te arhivist, voditelj Arhivske zbirke Muzeja.

Sekundarna dokumentacija u HŠM-u od 2007. vodi se u modulu za obradu S++ (Link 2), koji je dobra dopuna modula M++. Rad u bazama odvija se zasebno, programi su neovisni jedan o drugome, ali omogućeno je stvaranje poveznice među njima. Radom u tim programima HŠM je stvorio prostor za povezivanje vlastite primarne i sekundarne dokumentacije. Rad u programu S++ u Muzeju je bio podijeljen između kustosa, muzejskoga pedagoga te voditelja marketinga. Otvaranje radnoga mjesta dokumentarista Muzeju je omogućilo sustavno, kontinuirano i kvalitetnije dokumentiranje muzejske djelatnosti, prvenstveno kada je u pitanju sekundarna i tercijarna dokumentacija.

Važno je istaknuti da su oba modula, čiji je autor tvrtka Link 2, potpuno usklađena s Pravilnikom (2002).

Muzej koristi i modul za obradu građe K++, s kojim se započelo usporedno s radom u programu M++. Modul za obradu građe K++ prvenstveno je namijenjen obradi knjižnične građe, a njime se u Muzeju služi knjižničar Pedagoške knjižnice Muzeja, Zbirke školskih izvješća i Zbirke propisa i službenih publikacija u odgoju i obrazovanju te kustos Zbirke udžbenika i priručnika i Zbirke učeničkih i školskih listova.

Koristeći opisani muzejski informacijski sustav, koji sadržava tri modula, tri aplikacije (M++ za obradu primarne dokumentacije, S++ za obradu sekundarne dokumentacije te K++ za obradu knjižnične građe), krajnji je cilj Muzeja integracija, potpuno povezivanje vlastite dokumentacije u jednu cjelinu. Nadamo se da će u budućnosti takav način rada pozitivno utjecati na kvalitetu rada djelatnika Muzeja, ali i svih naših korisnika.

4. Sekundarna muzejska dokumentacija u Hrvatskom školskom muzeju

Prema Pravilniku (2002), sekundarnu muzejsku dokumentaciju čine:

1. inventarne knjige audiovizualnih fondova (fonoteka, fototeka, dijateka, videoteka, filmoteka, planoteka, dokumentacijski crteži te digitalni i magnetski zapisi)
2. inventarna knjiga hemeroteke
3. knjiga evidencije o izložbama
4. evidencija o konzervatorsko-restauratorskim postupcima
5. evidencija o pedagoškoj djelatnosti
6. evidencija o stručnom i znanstvenom radu
7. evidencija o izdavačkoj djelatnosti
8. dokumentacija o marketingu i odnosima s javnošću
9. dokumentacija o osnivanju i povijesti muzeja.

Hrvatski školski muzej za obradu sekundarne dokumentacije koristi modul S++. Program je izrađen u Microsoft Accessu, a koristi se istoimenom bazom podataka. U programu istovremeno može raditi više djelatnika koji su ovlašteni za rad, a pristup programu omogućen je pomoću vlastitoga korisničkog imena i lozinke. Svim stručnim djelatnicima Muzeja omogućeno je korištenje programa radi pretraživanja.

Program ima 24 baze podataka za evidenciju građe propisanu Pravilnikom, ali i neke nove baze podataka za koje se u nekim muzejima u praksi pokazala potreba za njihovim vođenjem, primjerice: *Knjiga negativa*, *Posebna događanja*, *Medijateka*, *Evidencije terenskih izvještaja*, *Obavijesti*, *Dokumenti*, *Katalozi* i *Projekti*.

U HŠM-u je započet sustavan rad u devet baza podataka: *Fototeka*, *Videoteka*, *Fonoteka*, *Hemeroteka*, *Izložbe*, *Pedagoška djelatnost*, *Izdavačka djelatnost*, *Konzervatorsko-restauratorski postupci*, *Medijateka*.

Dokumentacija o izložbama jedina je baza podataka koja je do danas cjelovito inventarizirana i upisana u modul S++, uz redovite nove zapise i dopune.

5. Dokumentacija o izložbama Hrvatskoga školskog muzeja

5.1. Opće informacije

Prema Pravilniku (2002), za vođenje evidencije o izložbama u muzejima potrebno je dokumentirati građu navedenu u člancima Pravilnika koji slijede te zabilježiti sljedeće podatke:

“KNJIGA EVIDENCIJE O IZLOŽBAMA

Članak 29.

Dokumentacija o izložbama obuhvaća dokumente: sinopsis, scenarij, pozivnicu, plakat, katalog i druge dokumente o održanoj izložbi.

Članak 30.

U knjigu evidencije o izložbama upisuju se podaci koji identificiraju jedinicu fonda, prema obrascu broj 8, koji je sastavni dio ovoga Pravilnika, a sadrži sljedeće kategorije podataka:

1. Podaci o ustanovi:
(naziv ustanove, ulica i broj, mjesto, kodna oznaka ustanove)
2. Inventarna oznaka/godina:
3. Naslov izložbe:
4. Skupina podataka o odgovornosti za stručnu koncepciju i za postav izložbe:
5. Mjesto održavanja izložbe:
6. Vrijeme održavanja izložbe:
7. Podaci o evaluaciji izložbe:
8. Vrsta izložbe:
9. Podaci o pozivnici:
10. Podaci o plakatu:
11. Podaci o katalogu:
12. Podaci iz drugih dokumentacijskih fondova:
13. Podaci o propagandnom materijalu:
14. Broj posjetitelja:
15. Napomena:
16. Osoba odgovorna za upis podataka:

Knjiga evidencije o izložbama vodi se po sustavu tekućih brojeva, a popunjava se rukom ili ispisuje iz računalne baze podataka. U oba ova slučaja ona mora biti načinjena na papiru visoke kvalitete, te sastavljena u obliku uvezane knjige, čije su stranice označene rednim brojevima, a koja se trajno čuva. Na knjizi mora biti naznačen naziv muzeja i sjedište.”

Modul S++ omogućava korisnicima da ispune zahtjeve i pravila iz ovoga Pravilnika.

5.2. Proces inventarizacije dokumentacije o izložbama

U ovom dijelu rada analizirat će se i prikazati proces inventarizacije izložbene djelatnosti tijekom povijesti u HŠM-u.

Podatke o tome tko je od djelatnika Muzeja radio na dokumentacijskoj zbirci o izložbama ne pronalazimo sve do sedamdesetih godina prošloga stoljeća. U to vrijeme radom na zbirci intenzivnije se bavio kustos Zvonimir Šešo, a bivša ravnateljica Muzeja Viktorija Durbešić 1990./91. sređuje dokumentaciju pomoću evidencijskih listića, kartona, te ulaže pronađene dokumente i građu u odgovarajuće mape. Zbirka je 2009. potpuno inventarizirana te je objedinjena i nalazi se na jednom mjestu unutar prostora Muzeja. Otvorenoga je tipa, a na njoj se i dalje intenzivno radi. Zbirka je otvorena i za korisnike, iako im trenutačno nije omogućeno samostalno pretraživanje preko modula S++.

5.3. Usporedba: evidencijski listići – zapisi u programu S++

Iz prijašnjih popisa izložaba saznajemo da je prva izložba, pod nazivom “Kulturno historijska izložba grada Zagreba u spomen 1000-godišnjice Hrvatskog kraljevstva”, u Muzeju održana 1925. godine. Nažalost, jedini sačuvani podatak o njoj jest vrijeme trajanja. Na primjeru te izložbe, točnije pomoću kartona, evidencijskoga listića, napraviti ćemo usporedbu s podacima koji su se bilježili pedesetih godina.

Usporedivši zapise koji su se vodili na evidencijskim listićima s onima koji se danas vode u programu S++, možemo zaključiti da su osnovne informacije koje su zabilježene, točnije koje se bilježe, iste. Primjerice, opće informacije: *Redni broj*, *Naziv izložbe*, *Organizator*, *Vrijeme održavanja* i *Mjesto održavanja*. Programom S++ omogućen je unos nekih novih segmenata, npr. kod vremena održavanja izložbe ostavlja se prostor za točno definiranje datuma otvorenja i zatvaranja, ali i eventualnoga produljenja trajanja izložbe.

Na drugom dijelu evidencijskih listića bilježe se informacije i imena osoba, suradnika koji su utjecali na stvaranje izložbe, točnije svih njezinih segmenata: *Urednik izložbe*, *Izbor radova*, *Stručni postav*, *Likovni postav*, *Urednik kataloga*, *Tekst kataloga*, *Oprema kataloga*, *Tiskara*, *Izložbu snimio* te osnovne informacije o postojanju pripadajuće popratne dokumentacije: *Naklada kataloga*, *Pozivnica*, *Plakat*.

Treći dio toga evidencijskog listića nudio je mogućnost upisa informacija vezanih uz ostalu popratnu dokumentaciju svake izložbe: *Dokumentacija*, *Foto*, *Broj posjetilaca*, *ostali*, *ukupno*, *TV i Radio*, *Osvrti*, *prikazi* te na kraju mogućnost različitih zapisa u rubrici *Razno*.

HRVATSKI ŠKOLSKI MUZEJ					
Redni broj:	Naziv izložbe:				
1	KULturno HISTORIJSKA IZLOŽBA GRADA ZAGREBA U SPOMEN 1000-GODIŠNICE HRVATSKOG KRALJEVSTVA				
Organizator:	Mjesto:		Vrijeme:		
	Zagreb		1.X - 22.XI 1925.		
Urednik izložbe:	Izbor radova:	Stručni postav:	Likovni postav:	Urednik kataloga:	Tekst kataloga:
Oprema kataloga:	Tiskara:	Naklada kataloga:	Pozivnica:	Plikat:	Izložbu snimio:
Dokumentacija:					
Foto:			Broj posjetilaca:		
			Učenika:		
TV i Radio:			Nastavnika:		
Osvrti, prikazi:			Ostali:		
			Ukupno:		
Razno:					

Vjerujemo da je opisani evidencijski listić, kada je izrađen, osmišljen prema potrebama Muzeja toga trenutka; isto tako listićem je omogućena evidencija osnovnih informacija o svakoj izložbi. Ipak, negativna strana takva načina inventarizacije građe jest prostorno ograničenje samoga listića. Osoba koja inventarizira dokumentaciju pomoću takve vrste evidencijskoga dokumenta ograničena je zadanim rubrikama, terminima i nazivljem. Modul S++, koji nudi mogućnost stvaranja vlastitoga nazivlja te prilagođavanja određenih rubrika svakoj instituciji posebno, pokazao se odličnim radnim materijalom. Osobi koja radi na inventarizaciji dokumentacije program omogućava različite vrste unosa vezanih uz samu izložbu – *Vrsta izložbe*; u rubrici *Autori* omogućen je neograničen unos svih pojedinaca i institucija koje su radile na izložbi, na izradi publikacija, kataloga, pozivnica, plakata. U rubrici *Organizatori* moguće je ostvariti upise vezane uz organizatore i suorganizatore izložaba, uz pokrovitelje, sponzore, donatore, financijere i slično. Slijede rubrike:

- *Napomene* – ovdje je ostavljen prostor za sve podatke i zabilježbe o izložbama za koje ostale rubrike ne otvaraju prostor
- *Zbivanja* – ova rubrika omogućava da se zabilježe sva popratna događanja ostvarena tijekom trajanja pojedine izložbe; primjerice, HŠM svaku svoju izložbu poprati brojnim pedagoškim događanjima, radionicama, igranicama, predavanjima, predstavljanjima i sl.; mogućnost zabilježbe svih popratnih događanja na jednom mjestu smatram iznimno dobrom idejom i prednošću koja nije bila ponuđena prijašnjim evidencijskim listićem
- *Posjećenost* – rubrika u kojoj se može pratiti kako je pojedina izložba odjeknula u javnosti, tko su bili posjetitelji, prostor gdje se može napraviti i analiza koje su vrste izložaba zanimljive posjetiteljima Muzeja, kakve teme zanimaju naše posjetitelje.

U drugom dijelu zapise možemo dopuniti i određenim datotekama, primjerice fotografijama, reversima, člancima objavljenim na mrežnim stranicama i slično. Program omogućava da se inventarizirana dokumentacija o izložbama poveže i s ostalim dokumentacijskim fondovima: hemerotekom, izdavačkom djelatnošću itd., uz uvjet da je dokumentacija u tim fondovima inventarizirana. Omogućeno je i stvaranje poveznice s programom M++ te evidentiranje svih muzejskih predmeta koji su izloženi na pojedinim izložbama. Program omogućava i poveznicu s člancima koji su o izložbi objavljeni na mrežnim stranicama.

Program S++ pretražuje se po različitim kriterijima: *vrsti fonda, naslovu, mjestu, napomeni, ključnoj riječi* itd. Prilikom upisa smatrala sam da je *ključna riječ* možda najbolji izbor kada je u pitanju pretraživanje dokumentacijskoga fonda o izložbama HŠM-a, stoga sam prostor namijenjen tomu pokušala ispuniti sa što više zapisa.

Zanimljivo je i dobro što, za razliku od evidencijskoga listića, program S++ omogućava korisnicima pristup informacijama o smještaju dokumentacije te o osobi odgovornoj za određene zapise.

5.4. Primjeri zapisa

Microsoft Access

Prethodni zapis | Baza podataka | Simboli | Povećalo | Sažetak | Kopiranje zapisa | Uvećana slika | Alati | Osvježi podatke

Odabir zapisa s inv. oznakom | Povećalo | Iznoska | Identifikator | Kulturno historijska izložba grada Zagreba u sponen 10 | 1 / 491

Izlozbe

Inv. ozn. HSM IZL-01/1925 Godina 1925 Podbika izložbe u HSM

Naslov izložbe: Kulturno historijska izložba grada Zagreba

Mjesto održavanja: Zagreb

Vrste izložbe: 1 / 2

Obilježavanje objekte: kulturno-povijesna izložba

Autori: 1 / 0

Organizatori: 1 / 0

Otvorjenje: 01.10.1925.

Zahvaranje: 22.11.1925.

Produjenje:

Opseg:

Broj posjetitelja:

Evaluacija:

Propagandni materijal:

Napomene: Zbiranja | Posjećenost | WEB

Otvorjenje:

Izvor podataka:

Stalni snježak: dokumentacija o izložbi | Odg. osoba: Gverić, Kristina | Datum upisa: 28.05.2008.

Veze: Datoteke | Dok. fondovi | M. predmeti | Ostala građa | Lokalisti | WEB

Prikaz slike: ☒ Priduži datoteku

Sadržajna obrada - teme: Ključne riječi

Podaci o temi: 1 / 0

Tema (opći poj):

Odabir fonda: Ispis

Microsoft Access

Prethodni zapis | Baza podataka | Simboli | Povećalo | Sažetak | Kopiranje zapisa | Uvećana slika | Alati | Osvježi podatke

Odabir zapisa s inv. oznakom | Povećalo | Iznoska | Izložba atomska bomba, A-bomba - izložba postera o pu | 485 / 491

Izlozbe

Inv. ozn. HSM IZL-409/2013 Godina 2013 Podbika izložbe u HSM

Naslov izložbe: Izložba atomska bomba, A-bomba - izložba

Mjesto održavanja: Zagreb

Vrste izložbe: 1 / 5

tematska izložba

informativna

Autori: 1 / 4

konceptio izloz: Memorijalni muzej mira u Hirošimi

koodinatioica: Manin, Branka

voditelj projekta: Gverić, Kristina

Organizatori: 1 / 4

organizator: Hrvatski školski muzej

organizator: Gradski ured za obrazovanje, ki

organizator: Tehnički muzej

Otvorjenje: 10.09.2013.

Zahvaranje: 06.10.2013.

Produjenje:

Opseg:

Broj posjetitelja:

Evaluacija:

Propagandni materijal:

pozivnica, plakat, letak, depijan

Napomene: Zbiranja | Posjećenost | WEB

A - bomba, izložba postera o posljedicama pada atomskih bombi na Hirošimu i Nagasaki, gostujuća izložba Memorijalnog muzeja mira u Hirošimi.

Izložba Atomska bomba - Hirošimi i Nagasaki postavljena je u Tehničkom muzeju, a u Hrvatskom školskom muzeju istovremeno je postavljena izložba postera.

Otvorjenje:

Izvor podataka:

Stalni snježak: dokumentacija o izložbi | Odg. osoba: Gverić, Kristina | Datum upisa: 23.09.2013.

Veze: Datoteke | Dok. fondovi | M. predmeti | Ostala građa | Lokalisti | WEB

Vrsta: 1 / 2

Videoteka: Izložba A-bomba - tv pilot (SV-7)

Sadržajna obrada - teme: Ključne riječi

Ključne riječi: 1 / 7

atomska bomba

A-bomba

izložba postera

Odabir fonda: Ispis

Microsoft Access

[Prethodni zapis](#)
[Baza podataka](#)
[Simboli](#)
[Pogledalo](#)
[Sažetak](#)
[Kopiranje zapisa](#)
[Uvećana slika](#)
[Šteti](#)
[Osveži podatke](#)

Odabir zapisa s inv. oznakom: SP-68/2012-2   inv. oznaka: identifikator: [U]okvir[iv] svoje školske ponašanje [disciplina u školama]   465 / 431

izlozbe:

Inv. ozn. HSM SP-68/2012   Godina 2012   Podbaza: izlozbe HSM izva-

Naslov izlozbe: [U]okvir[iv] svoje školske ponašanje [disciplina u školama]

Mjesto održavanja: Zagreb, Valpovo

Vrijeme izlozbe: 1 / 4

tematska izlozba: edukativna

Autori: 1 / 2

autor izlozbe: Gverić, Kristina

autor stručne krit.: Gverić, Kristina

autor:

Organizatori: 1 / 1

organizator: Hrvatski školski muzej

organizator:

Datum:

Otvaranje: 21.05.2012

Zatvaranje: 25.05.2012

Produženje:

Opseg:

Broj posjetitelja:

Evaluacija:

Propagandni materijal:

deplojan (2014.)

Napomene: Završava Posjećeno WEB

Opseg: 12 strana
 Tema: Školska disciplina. Kako je izgledala disciplina u našim pučkim/sezonskim školama u 19. i početkom 20. stoljeća. Kako su izgledali disciplinarni propisi kroz povijest, a kako isti izgledaju danas. Kakve su bile kazne nekada, a kakve su danas.
 Kontrasti: djeca, odrasli

Dvoranje:

Izvor podataka:

Stalni snimatelj: dokumentacija o izlozbi-2

Odu osoba: Gverić, Kristina

Datum upisa: 10.10.2012.

Veze:

Datoteka Dok. fondovi M. predmeti Ostala građa Lokaliteti WEB

Zakažano:

Novi zapis

Pretraživanje

Ispis

Veza: 1 / 1

Izlozbe: [U]okvir[iv] svoje školske ponašanje

21.05.2009
 [U]okvir[iv] svoje školske ponašanje
 28.04.2009 - 18.05.2009
 tematska izlozba, edukativna, informativna

Sadržajna obrada: teme Ključne riječi

Ključne riječi: 1 / 5

disciplina

školsko ponašanje

uokviri

Odabir fonda:

Izlaz

140

6. Što nam sve otkriva jedna dokumentacijska zbirka

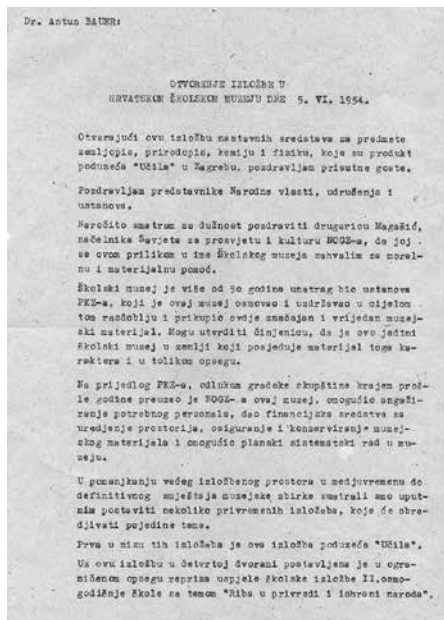
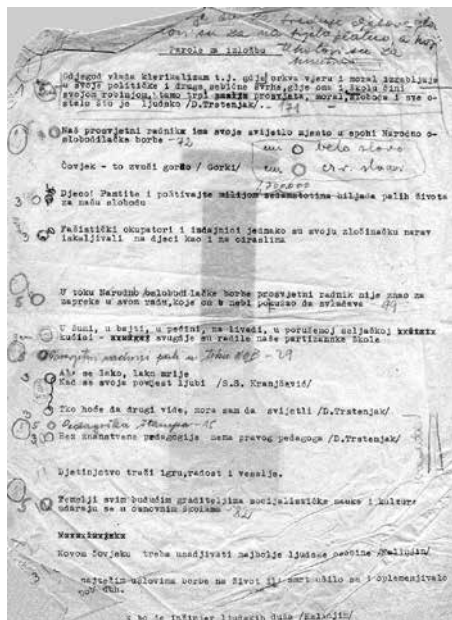
Prilikom pregledavanja mapa u kojima je odlagana i pospremljena dokumentacija o izložbama HŠM-a ustanovilo se da je dokumentacijska zbirka ovoga tipa iznimno vrijedan i kvalitetan pokazatelj osnovnih karakteristika jednoga vremena. Osim za faktografske podatke i opće informacije o Muzeju zbirka može služiti i kao polazišna točka za mnoga buduća istraživanja ili dopuna nekih već otvorenih tema. Primjerice, proučavajući izložbe HŠM-a, osim što može pratiti stručne teme vezane za povijest hrvatskoga školstva i pedagogije, korisnik može napraviti istraživanje o tome kako se škola nosila s vremenom u kojem je stvarala i živjela, kako su različite ideologije utjecale na aktivnosti odgojno-obrazovnih ustanova, pa čak i ustanove kao što je HŠM, kako su izgledali novinski članci, što su o izložbama mislili posjetitelji, koje su izložbe najviše posjećivali, kako su izložbe nastajale.

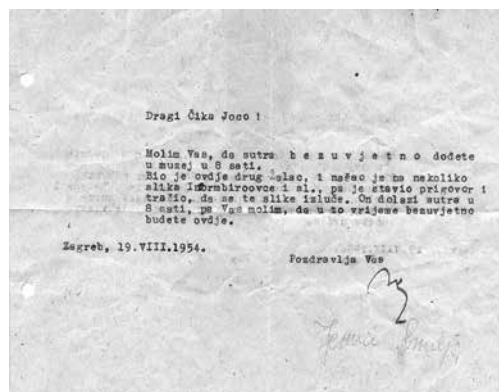
Nažalost, u mapama prvih izložaba u Muzeju nema podataka osim naziva, mjesta i vremena trajanja, ali pedesetih godina to se mijenja.

Već 1949. u mapi pod rednim brojem 4. pronalazimo prve popratne dokumente izložbe “Školstvo za vrijeme NOB-a”. Mapa čuva podatke o fotografijama s izložbe, vremenu održavanja, popisu izložaka i parola korištenih na postavu izložbe.

Tijekom pedesetih godina u Muzeju je otvorena 31 izložba. Istaknut ćemo nekoliko zanimljivih detalja pronađenih u mapama tih naših prvih izložaba.

Godine 1954. otvorena je “Izložba učila (proizvodi tvornice *Učila*)”. U dokumentaciji pronalazimo zanimljiv govor s otvorenja izložbe dr. sc. Antuna Bauera, poznatoga muzeologa i tadašnjega ravnatelja Muzeja.

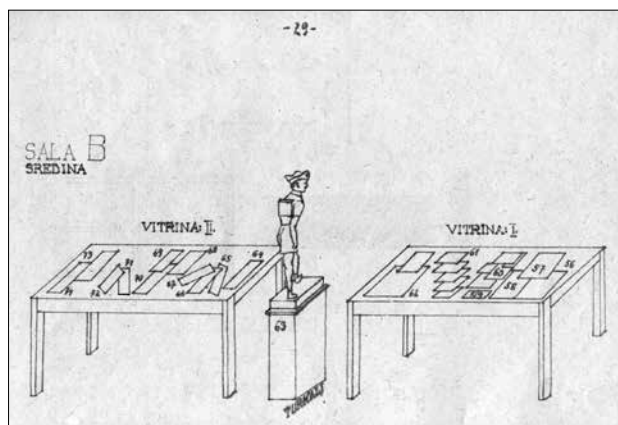

U mapu pod rednim brojem 7. nailazimo i na zanimljiv detalj o tome kako su tekli dogovori o postavljanju izložbe “Školstvo za NOB” iz 1954. godine.

“Kako dijete doživljava svoju bolest” iz 1955. prva je izložba popraćena katalogom.

Godine 1955. održana je izložba “Nastavna sredstva i nastavni planovi i programi za NOB”. Na 39 stranica na formatu A4, rukom crtano, precizno je izrađen plan postava čitave

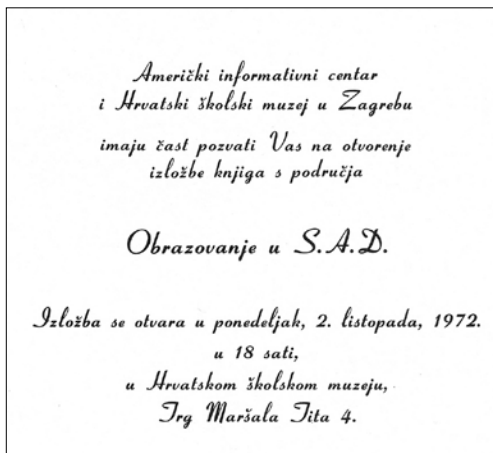
HRVATSKI ŠKOLSKI MUZEJ					
Redni broj:	Naslov izložbe:				
47.	VITULJAK U KARLOVCU Izložba radova učenika škola u Karlovcu				
Organizator:	Hrvatski školski muzej i Zavod za školstvo NO kotara Karlovac	Mjesto:	Zagreb	Vrijeme:	15. I - 1. II 1962.
Urednik izložbe:	Josip Roca	Stručni postav:	Librovni postav:	Urednik kataloga:	Tekst kataloga:
	B. Bilić, V. Bilić, D. Vidović		Zdravko Baratić		Josip Roca
Oprema kataloga:	Zdravko Baratić	Naslova kataloga:	loco	Fotograf:	Izložba snimac:
Dokumentacija:	1) katalog 2) pozivnice 3) izvod iz knjige utisaka 4) troškovnik izložbe 5) razlišiti dokumenti o izložbi				
Foto:	Djeca razgledaju izložbu (1 snimak)			Broj posjetilaca:	447
TV i Radio:				Naslovna:	
Opis izložbe:	M.M. Vituljak u dječjim ošima, Telegram, 26. I 1962. / "Vituljak u Karlovcu" M. Bilić, Telegram, 16. II 1962. / M.G. Izložba "Vituljak u Karlovcu" Vjesnik, 13. I 1962. / M.G. Otvorena izložba "Vituljak u Karlovcu" Večernji list, 16. I 1962.			Ostali:	
Ime:				Ukupno:	447

izložbe.

Doznajemo i da je Muzej u to vrijeme mnogo surađivao s francuskom zajednicom u Hrvatskoj jer su održane tri izložbe na tu temu: “Izložba francuskih školskih udžbenika” 1955., “Francuski školski život” 1956. i “Crteži francuske i jugoslavenske djece na temu djela Julesa Vernea” 1957. godine.

Godine 1962. u Muzeju je održana izložba “Vrtuljak u Karlovcu”, a 1964. “Pokušaji i ostvarenja. Izložba likovne sekcije gimnazije Zadar”.

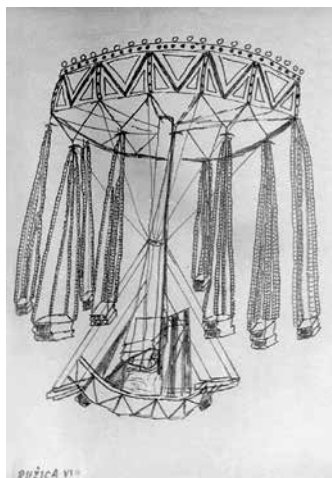
To su samo neke od mnogih izložaba kojima je Muzej ostvario više svojih ciljeva: prikupljanje građe vezane za povijest školstva i pedagogije Hrvatske, upoznavanje s radom odgojno-obrazovnih ustanova, suradnja s učiteljima, rad s djecom, izlaganje građe. Jedna od bitnih aktivnosti našega muzeja i danas je upravo povezivanje i suradnja različitih odgojnih i obrazovnih ustanova, škola, dječjih vrtića, učeničkih domova i svih ostalih institucija toga tipa.

Početkom sedamdesetih godina u Muzeju se održala i izložba ostvarena u suradnji s Američkim informativnim centrom “Obrazovanje u S.A.D.”, koja je dokaz želje i nastojanja djelatnika HŠM-a, jedine takve ustanove u Hrvatskoj, da rade i žive ukorak s vremenom te da svojim posjetiteljima omoguće uvid u školstvo jedne od najvećih svjetskih sila toga vremena.

Godine 1971. Muzej je proslavio i svoju veliku obljetnicu izložbom i monografijom “70 godina Hrvatskoga školskog muzeja u Zagrebu”.

Hrvatski školski muzej oduvijek je pokazivao i svoj humanitarni karakter. Na prijelazu 1984./85. održala se “Izložba učeničkih radova Centra za edukaciju i rehabilitaciju sluha i govora ‘Slava Raškaj’ iz Karlovca”. U mapi pod rednim brojem 201. pronađen je i ovaj zanimljiv rad djevojčice Ružice.

Godine 1982. HŠM je ostvario suradnju s Pedagoškim muzejom Beograd te ugostio izložbu “Vaspitanje i obrazovanje u misli i djelu Josipa Broza Tita”. Zanimljiva je naslovnica kataloga na kojoj nasmjijani *drug* Tito sretno grli djevojčicu. Lik i djelo Josipa Broza Tita čest je motiv i inspiracija mnogih izložaba održanih u Muzeju do kraja osamdesetih godina 20. stoljeća. Muzej i danas surađuje s jedina dva muzeja istoga tipa u bližoj okolini, Pedagoškim muzejom u Beogradu i posebice Slovenskim šolskim muzejom u Ljubljani.

Godine 1990. i 1991. održane su dvije izložbe na temu popularne televizijske emisije *Kviskoteka*: “Izložba radova TV-gledatelja *Kviskoteka* u HŠM” i “Kviskoteka u HŠM-u”.

Vrijeme Domovinskoga rata obilježile su izložbe vezane upravo uz tu temu. Muzej nijednoga dana nije zatvorio svoja vrata, a izložbama poput one otvorene 1992. “Sanjam o miru – I Dream of Peace” i izložbe iz 1993. “Djeca u ratu / Osijek 93. / Banjole 92.” trudio se teške ratne dane djeci učiniti, koliko je to bilo moguće, ljepšima.

Već dugi niz godina HŠM prikuplja radove djece i učenika iz cijele Hrvatske te sudjeluje na mnogim međunarodnim likovnim i literarnim izložbama diljem svijeta (*Lidice, Narita, Kanagawa, Goi natječaji*). Godine 1995. u Muzeju je ostvareno i jedno inozemno gostovanje sličnoga karaktera, i to izložbom “Likovni radovi djece Kyota – grada prijatelja Zagreba”. Zabavno-poučni list za djecu *Smib* popratio je tu suradnju.

GRADSKE SLIKE

I Oliver kao Kvisko

Ako ste jedan od brojnih obožavalaca Kviska svratite U Hrvatski školski muzej na Trgu maršala Tita 4. Tamo će do 17. lipnja biti otvorena izložba likova – Kviska, što su ih izradili TV gledaoci. Između nekoliko tisuća pristiglih radova žiri je za izložbu izabrao oko 500, od kojih je dvadesetak nagrađeno.

Kvisko od kobasice od kojega je mnogima potekla »voda na usta« kad se pojavio u jednoj »Kviskoteci« nije naravno preživio izlazak iz TV studija.

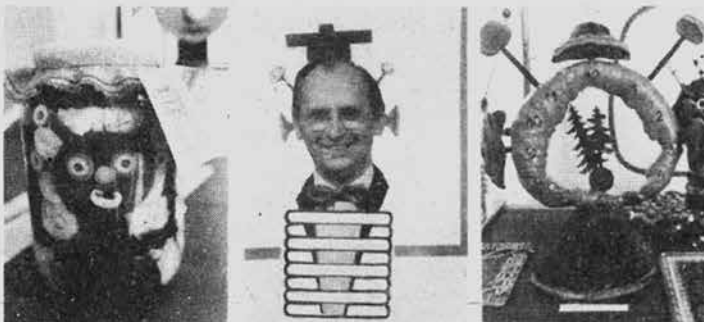
Ručno izrađeni likovi Kviska što su se pojavili na izložbi napravljeni su od konca, papira, metala, stakla, ispleteni, složeni od metalnog novca, praznih kapsula od lijekova, kutijica iz »kinder jaja«, izrezaka iz novina... A čini se nema kraja u zemlji iz kojeg nije stigao barem jedan Kvisko. Mnogo je radova iz tvornica,

škola, a čak su i zatvorenici »Opštinskog ohridskog zatvora« »uložili« svog Kviska.

Jedan od zanimljivijih radova poslali su radnici osječke Tvornice kože »Slavonka« iz Radne jedinice »Stjepan Bekavac«. Ulogu Kviska preuzeo je nenadmašni **Oliver Mlakar** izrezan iz novina.

Kvisko u staklenki salate stigao je iz Banje Luke iz tvornice »Vitaminka«. Još nije jasno kako je uspio preživjeti. Među nagrađenim radovima nalazi se i minijaturni srebrni Kvisko. Poslao ga je »Atelje 4C« iz Subotice.

Čak se ni Kvisko nije mogao oduprijeti prelasku u konvertibilnost. Tako se među radovima između brojnih straiha, našao i jedan »Konvertibilni – Markovićev Kvisko« izrađen od novih kovanih dinara. Poslao ga je **Antun Žardin** učenik osmog razreda Osnovne škole »J.Jambršić« iz Koprivnice. (m.h.)

Završena odgojno-obrazovna i nagradna igra

Od muzeja do muzeja

Odgojno-obrazovna i nagradna igra muzeja Zagreba i okolice te Hrvatskoga državnog arhiva, koju su spomenute muzejske ustanove i ove godine provele u sklopu obilježavanja Međunarodnog dana muzeja, završena je lijepom svečanostu održanom 18. svibnja na zagrebačkom Zrinjevcu. Okupili su se tu mnogi učenici koji su sudjelovali u nagradnoj igri, ali i mnogi građani, predstavnici svih 22 muzeja što su bili uključeni u projekt nazvan »Od... do...«.

U prigodnom programu nastupili su učenici Osnovne škole Ante Kovačića izvevši glazbeno-scenski prikaz »Zaljubljeni mak«, zatim učenici Osnovne škole Miroslava Križića sa scenskom igrom »Grade, meni najdraži«, zbor »Zagrebački dječaci« i Tamburaški orkestar Osnovne glazbene škole Zlatka Grgovića iz Sesveta. Svečanost je upotpunila i »Mala scena« izvevši jednu scensku igru za najmlađe. Nagrade, među

kojima su tri ljetovanja te dvadesetak vrijednih nagrada sponzora javno je izzvukao Davor Gobac, poznati glazbenik, koji je na neki način bio maskota ovogodišnje akcije, te glavni lik u vrlo uspješno riješenom katalogu odgojno-obrazovnog projekta.

Prema riječima Elizabete Srdar, više kustosice u Hrvatskom školskom muzeju i voditeljice projekta, ovogodišnja akcija privukla je više učenika nego prošle godine, a i muzeji su – njih 22 – priredili vrlo kvalitetan program, pa je učenicima i njihovim nastavnicima moralo biti zadovoljstvo i uživanje razgledati pojedine muzejske postavke i skupljati žigove potrebne za nagradu igru. Akcija je bila i dobro medijski pokrivena, a jedina zamjerka može se uputiti dnevnom tisku, koji se baš i nije iskazao. No, projekat se polako zahuktava, pa ga iduće njegovo, peto izdanje vjerojatno privući još veću pozornost najmlađih.

M. Š.

Popularni pjevač Davor Gobac izzvukao je dobitnike glavnih nagrada

Školske novine broj 20, 25. svibnja 1999.

6

Hrvatski školski muzej od samih je početaka dio muzejsko-edukativne akcije koju Sekcija za muzejsku pedagogiju i kulturnu akciju Hrvatskoga muzejskog društva organizira povodom Međunarodnoga dana muzeja te svake godine sudjeluje sa zanimljivim programom, izložbama, radionicama, predavanjima i sl. Godine 1999. sudjelovali smo s pedagoškim programom i izložbom "Od pločice do kompjutera", a naš gost i sudionik programa bio je poznati pjevač Davor Gobac, koji je te godine razveselio naše posjetitelje, djecu i učenike, ali i djelatnike Muzeja.

Veliki interes mediji su pokazali za HŠM kada smo 2000. otvorili naš novi stalni postav. U mapi pod rednim brojem 277. pronalazimo mnoge članke iz novina i podatke o samom događanju, kao i pozivnicu za svečano otvorenje.

Hrvatski školski muzej svake godine izlaže i građu iz svojega fundusa, koju prezentiraju stručni djelatnici Muzeja. Sve izložbe popraćene su i stručnim katalogima.

7. Zaključak

Rad na dokumentacijskoj zbirci o izložbama HŠM-a omogućava izvrstan uvid u gotovo sve aktivnosti Muzeja od osnutka 1901. pa do danas. Dokumentacija o izložbama otvara vrata u svijet u kojem su živjeli i stvarali naši prethodnici, kolege kustosi i muzejski pedagozi, te nam na posve drugačiji i novi način predstavlja povijest hrvatskoga školstva i pedagogije, ovoga puta iz muzejske perspektive. Prolazeći kroz mnoge godine 20. stoljeća Zbirka o izložbama HŠM-a upoznaje nas, djelatnike Muzeja, ali i naše korisnike, s idejama, ciljevima, stremljenjima, promjenama koje su prolazili oni čiji smo rad naslijedili. Proučivši to prošlo vrijeme, vrijeme u kojem brojni “privilegiji” modernoga doba nisu postojali, još jednom spoznajemo da se uz malo sredstava i ograničene mogućnosti, ali s mnogo volje, strpljenja, volje i ideja može stvoriti *nešto veliko*. Dokumentacijska zbirka HŠM-a iznimno je vrijedno ostvarenje svih onih koji su na njoj radili. Veliki je uspjeh i činjenica da je ova zbirka danas potpuno obrađena te da se na njoj i dalje kontinuirano radi. Modul S++ pokazao se izvrsnim sustavom koji je omogućio da se na jednome mjestu nađu sve važne informacije vezane uz svaku pojedinu izložbu. Pretraživanje u programu zadovoljava zahtjeve naših djelatnika, otvara prostor za povezivanje sekundarne s primarnom dokumentacijom te omogućava stvaranje poveznica između čitave sekundarne dokumentacije naše ustanove, primjerice stvaranje veze između izložaba s pripadajućom građom iz hemeroteke, izdavačke

djelatnosti i sl. Nadamo se da će se u budućnosti osigurati sredstva i ostvariti mogućnost da naši korisnici samostalno pretražuju dokumentacijsku zbirku o izložbama, ali i ostale naše dokumentacijske zbirke koje su još u fazi stvaranja.

Želimo zaokružiti priču o nastanku jedne zbirke ovoga tipa, ali i upozoriti na vrijednost i važnost čuvanja dokumentacije o izložbama i obrađivanja građe toga tipa. Osim što je ovakva vrsta zbirke vrijedan dokumentacijski izvor djelatnika jedne ustanove, ali i čitave muzejske struke, ona je i svojevrsni spomenik jednoga vremena, izvor informacija za mnoge teme, od mode nekog vremena, informacija o uvaženim članovima nekog društva, do podataka o izdanjima jedne ustanove, djelatnicima, a u našem slučaju i podataka o radu brojnih odgojno-obrazovnih ustanova, škola, domova za djecu i učenike i sl.

LITERATURA

1. *Hrvatski školski muzej 1901. – 2001. : stalni postav*. (2001). Zagreb: Hrvatski školski muzej.
2. *M++ Priručnik za rad*. (2004). [Zagreb]: Link 2.
3. Maroević, I. (1993). *Uvod u muzeologiju*. Zagreb: Zavod za informacijske studije.
4. *Međunarodne smjernice za podatke o muzejskom predmetu: CIDOC-ove kategorije podataka*. (2000). Zagreb: Hrvatsko muzejsko društvo [izdano kao prilog *Vijesti muzealaca i konzervatora*, 1/4, 1999].
5. Pleše, B. (1971). *Sedamdeset godina Hrvatskog školskog muzeja*. Zagreb: Hrvatski školski muzej.
6. Pravilnik o sadržaju i načinu vođenja muzejske dokumentacije o muzejskoj građi. (2002). *Narodne novine*, br. 108. Zagreb.
7. Pravilnik o uvjetima i načinu ostvarivanja uvida u muzejsku građu i muzejsku dokumentaciju. (2001). *Narodne novine*, br. 115. Zagreb.
8. *Priručnik za rad u modulu za vođenje sekundarne dokumentacije S++*. (2007). [Zagreb]: Link 2.
9. Statut Hrvatskog školskog muzeja. (2018). Dostupno na: http://www.hsmuzej.hr/cms_files/2019/01/1547040116_statut-2018-.pdf [10. 1. 2019.].
10. Tuđman, M. (1990). *Obavijest i znanje : s rječnikom osnovnih pojmova*. Zagreb: Zavod za informacijske studije.
11. Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o muzejima. (2009). *Narodne novine*, br. 65. Zagreb.
12. Zakon o muzejima. (1998). *Narodne novine*, br. 142. Zagreb.
13. Zakon o muzejima. (2018). *Narodne novine*, br. 61. Zagreb.

Kristina Gverić, Zagreb

DOCUMENTATION OF CROATIAN SCHOOL MUSEUM'S EXHIBITING ACTIVITIES 1901-2014

Summary

Secondary documentation at the Croatian School Museum is maintained in the S++ processing module (Link 2). The S++ module appropriately supplements the M++ primary documentation module. Work in databases is carried out separately and the programs are mutually independent however links between them may be created. By using such programs, the Croatian School Museum allowed for its primary and secondary documentation to be linked. The paper presents examples and methods of processing documents about the Museum's exhibiting activities through history. Interesting contents of this document compilation provide us with the big picture from a seemingly narrow perspective – the social circumstances and professional achievements of each period, from the first record of an exhibition dating back to 1925 to the present day.

Key words: Croatian School Museum (Zagreb)
museum documentation, exhibiting activities, 1901-2014